

“GÜLNAR” ROMANINDA AHMET BİCAN ERCİLASUN

Ekrem ARIKOĞLU*

ÖZET

Bu yazıda Prof.Dr.Ahmet Bican Ercilasun'un Gülnar adlı romanı ile kendi hayatı arasındaki bağlantı araştırılmaktadır.

Gülnar romanının şahıs kadrosunun çoğu günümüzde yaşayan kişilerdir. Bu kişilerden biri de Mehmet Eryiğit adıyla yazarın kendisidir. Romanın iki ana kahramanı Oğuz ve Gülnar yazarın düşünce dünyasını yansıtan kahramanlardır.

Romanda Türk destanlarının etkisi açık bir şekilde görülür. Bu da yazarın gerçek hayatıyla roman arasında sıkı bir bağ olduğunu göstermektedir.

ANAHTAR KELİMELER

Ahmet Bican Ercilasun, Gülnar, Roman

AHMET BİCAN ERCİLASUN IN THE NOVEL “GÜLNAR”

ABSTRACT

In this writing the relationship between Prof.Dr.Ahmet Bican Ercilasun's novel named “Gülnar” and his life and also his thoughts is being researched.

Many heroes of the novel “Gülnar” are real people living nowadays. One of these people is the author himself with the name Mehmet Eryiğit. The main heroes of the novel, Oğuz and Gülnar are reflecting the inner world of thoughts of the author.

In the novel the effect of Turkish epos is seen very clearly and this shows that there is a close relationship between the novel and the author's real life.

KEY WORDS

Ahmet Bican Ercilasun, Novel, Gulnar

Hocayı önce yazılarından tanıyanlar, bizzat kendisiyle karşılaşınca çok şaşırırlar. Ben de bunlardan biriyim. Siyasî yazılarında ve toplum karşısında kürsüden konuşurken, okuyucularını veya dinleyicilerini ürperten, sindiren, tok ve gür bir sesi vardır. Konuya hakimiyetiyle bu

* Yard. Doç. Dr., Gazi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Çağdaş Türk Lehçeleri Bölümü Öğretim Üyesi.

sesin etkisi daha da artar. Sınıfta veya masa başında bambaşka bir insan olur. Rahat, yumuşak, kendinden emin tavrıyla sizi öylesine büyüler ki kötü anlattığı fıkraları bile rahatlıkla dinleyebilirsiniz. Buna benzer bir tespiti yıllar öncesinin Doğuş dergilerinden birinde benzer şekliyle görmüştüm. Tanıyınca ne kadar doğru olduğuna kanaat getirdim.

Bizler hocayı şu veya bu şekilde tanıyoruz, anlatabiliriz. Peki o kendisini nasıl biri olarak görüyor. Gramerin kuru ve “gakguk” konularından dilin lezzetine yönelme arayışını, hemen her dilcide olduğu gibi, hocada da görmek mümkündür. Edebî ve siyasî alandaki yazılarında, bu yönelmenin etkisinden söz edilebilir. Bu lezzet arama eserlerinden biri de hocanın birinci (!) romanıdır.

“Gülнар” A.B.Ercilasun’un 1998 yılında Ötüken Neşriyat tarafından basılan “hatırat romanı”nın adı. Romanda Taşkent, Bakû Türkoloji kongreleri, Kazan’daki Gençler Kurultayı, Amerika seyahatlerinin etkileri ve bunun Türkiye’ye yansıyan plânları, Türk dünyasının dünü, bugünü ve yarını, hocanın düşünce dünyasından bakışıyla anlatılır. Bu yazıyı okuyanlar; romandaki şahıs kadrosunun hocanın gerçek düşüncesini yansıtmadığı konusunda şüphe duymakta serbesttir. Ben de hocasının fikrî yapısının her yönüyle romanda ortaya konulduğu ve romandan yararlanılarak bu yazı içinde açıklandığı iddiasında değilim. Ne var ki romanı okuyanlar, çoğu kendi adları veya adlarına uygun değiştirmeler yapılarak karşımıza çıkan şahıs kadrosunun ve hocanın düşünce dünyasını yansıtan roman kahramanlarının, gerçek hayatta bilinen A.B.Ercilasun’la ve onun düşünce dünyasıyla örtüşme oranının yüksekliğini hemen fark edeceklerdir. Burada yazılanlar, işte bu benzerliğe dayanmaktadır.

Eserdeki şahıs kadrosunun çoğu Türkolojinin tanınmış hocalarıdır. Hocanın bakış açısıyla bize tanıttığı ve adlarında değişiklik yapılarak verilen üniversite hocalarının bazılarını şu şekilde sıralayabiliriz: Mehmet Eryiğit (A.B.Ercilasun), Güneş Eryiğit (B.Ercilasun), Orhan Nadi Aktaş (O.F.Sertkaya), Doğan Gökmen (F.Türkmen), Suat Serveroğlu (S.Sakaoğlu), Kamil Aslan (K.Eraslan), Tarık Töre (T.Tekin), Sami Aşkın (N.Yüce), Soner Aydemir (T.Gülensoy), Ayşe Kılıç (Z.Korkmaz),

Bekir Alper (E.Gemalmaz), Turgut Deniz (D.Yıldırım), Tuğrul Ayhan (T.Günay)...

Özbekistan’da görülen siyasî gelişmeler de romanda geniş şekilde işlenir.

Amerika’daki Disneyland örnek alınarak, Sivrihisar’da kurulacak “Düşler Ülkesi”, Eski İstanbul’un “Müze Şehir” yapılması, hocanın yakın zamanda Türkiye’de gerçekleştirilebilir (Eserde 2000 yılının Martında “Düşler Ülkesi” açılıyor.) projeleri olarak eserde yer buluyor.

Eserde üç A.B.Ercilasun’dan söz edilebilir. Birincisi romanın yazarı. Esere ve kahramanlara hayat veren, çevresini, iç dünyasını, inanç dünyasını, aşkını, fikrini, ülküsünü romanlaştıran yazar.

İkincisi yazarın kendi gözlemiyle kendisi ve romanın diğer kahramanları aracılığıyla bize tanıttığı roman kahramanı M. Eryiğit. M.Eryiğit’i romanın değişik bölümlerinde hayatının çeşitli dönemlerinde yaşadıklarıyla izliyoruz: “...Konuşmayı fazla sevmediği anlaşılan Prof. Eryiğit...” “Oğuz iki gündür Prof.Eryiğit’in, Soner Hoca’nın veya Orhan Nadi’nin sonra konuştuğunu, onun dışında pek konuşmadığını fark etmişti.” Yazarın M.Eryiğit hakkındaki ilk tespitleri onun konuşmayı fazla sevmeme özelliği.

Eryiğit Hoca bir defasında:

-Herkes neyi yapabileceğini neyi yapamayacağını bilmeli. Ben bu tür ilişkilerin faydasına inanıyorum, ama kendi özelliklerimin bu tarz ilişkiler kurmaya müsait olmadığını da biliyorum. O hâlde ilişki kurma yeteneği olan arkadaşlarımı kıskanmamalı, aksine onları teşvik etmeliyim, demişti. (s.24)

Herkesi kabiliyetine göre değerlendirme inancı, hocanın gerçek hayatta öğrencilerine de tavsiye ettiği düsturlarından biridir.

“-Bak şimdi Mehmet’e ne zaman fikra anlatsam güler. Hâlbuki o fikrayı bir ay önce yine anlatmışımdır.

-Demek ki Mehmet Hoca fıkra için fikrini yormuyor.

-Yok ona sorarsan böylesi iyiymiş. Her defasında gülmek imkânı doğuyormuş böylece.

Oğuz gülümseyerek:

-Bu yorum da bence hocanın iyimser mizacına uyuyor, dedi.”(s.85)

Hocanın “iyimser mizacı” bu bölümde Oğuz’un gözlemiyle veriliyor. Aslında iyimserlik sadece buradaki tespitten ibaret değildir. Romanın bütününe iyimserliğin hakim olduğu görülür. Bunun kaynağı iki sebebe bağlanabilir. Birincisi hocanın karakteriyle ilgilidir. İkincisi ise bir ömür boyu kurulan düşlerin gerçeğe dönmeye başlamasıdır. Eserin konusu da zaten budur.

“Elmalı’nın bildirisi sona erdiği zaman enteresan bir tartışma başladı. Oğuz, Eryiğit Hoca’yı hiç bu kadar heyecanlı görmemişti. Sağ elini ileri uzatarak Prof.Elmalı’yı hâlâ Marksist tarih şablonunu kullanmakla itham ediyordu. Bütün insanlığı içine alan bir ‘Harbî Demokrasi Devri’ olamazdı ve Kazan Han’ın evinin yağmalanmasıyla Frank kralının, ganimetlerin paylaşılmasına arasında ilgi kurmak anlamsızdı... Kim bilebilirdi ki sonraki yıllarda Prof.Elmalı ile Eryiğit çok yakın ve samimî dost olacaklardı. (s.84)

Hoca gerçek hayatta pek sinirlenmez. Sinirlendiği ses tonunun yükselmesinden anlaşılır. Yukarıdaki paragrafta bu anlardan biri tasvir ediliyor. Ancak aynı paragrafta Elmalı ve Eryiğit çok yakın ve samimim dost oluyor. Hocanın kin gütmeme, insanlarla barışık karakteriyle karşılaşıyoruz bu satırlarda.

O.N.Aktaş romanın bir yerinde S.Aydemir’e şunları söylüyor:

-Sen neyi bekledin oğlum? Asıl bekleyen Mehmet. Baksana gözlerini dışardan alabiliyor mu? Atsız’ın romanlarından beri o Orta Asya’yı hayal etmiştir. Ben eminim ki şimdi de kendini Böğü Alp’in yerine koymuştur.” (s.10)

Bu beklemenin sona erdiği an Oğuz’un bakış açısıyla verilir: *“Oğuz Duman, Eryiğit Hoca’yı süzüyordu; gözlerinde bir buğulanma hisseder*

gibi oldu. Mehmet Eryiğit çevreye, insanlara dikkatle, biraz da hasretle bakıyordu...” (s.14)

M.Eryiğit, Atsız bağlantısı romanın başka bir yerinde bu kez yazarın gözleminden anlatılır:

“Mehmet Eryiğit’le tanışıklıkları üniversitenin ilk sınıfına kadar gidiyordu. 1963’ün güz ayları, hem Turgut Deniz’in (D.Yıldırım), hem Mehmet Eryiğit’in hayatlarının dönüm noktasıydı. Abdülhak Hâmid anfisi, Süleymaniye Kütüphanesi ve Üsküdar Ocağı, bir de Marmara Kiraathanesi sık sık birlikte oldukları ve onların hayatlarını şekillendiren mekânlardı. Mehmet Süleymaniye’ye daha sık gidiyor ve Atsız’la görüşüyordu. Turgut’a göre Atsız, yirminci yüzyılın destancısıydı; belki de bir şamandı. Onu kutsal bir varlık olarak görüyor ve yanında Mehmet kadar rahat olamıyordu. 1965 yazında ikisi büyük bir iş yapmışlardı. İstanbul gençlik kolları delegesi olarak Ankara’ya gitmişler ve CKMP’nin kurultayında Başbuğ’un seçilmesi için oy kullanmışlardı.” (s.47)

Bu bölümlerden anlıyoruz ki Atsız’la kurulan bağ M.Eryiğit’in “hayatının dönüm noktası”dır. Hocanın bu dönemden sonraki hayat çizgisinin doğruluğu, eğilmez bükülmezliği, kırılmazlığı doğrudan bize Atsız’ı hatırlatır.

“Mehmet’in en samimi dostu Tuğrul Ayhan (T.Günay) olmuştu. İkisi de dil asistanıydılar ve aynı odada oturuyorlardı. Tuğrul, Mehmet’in gözleri önünden silik bir siluet olarak geçti. Kızıroğlu Mustafa Bey bir beyin oğlu idi ve bir atı vardı ala paça... Mehmet, Tuğrul’un siluetini belirginleştirmeye çalıştı. Bir türlü gözlerinin önünde şekillenmiyordu silik çizgiler. Hâlbuki onunla bir ömür yaşamışlardı. Biri Vurgun, biri Tutkun olup atışmışlardı. Tuğrul gerçek bir kamdı, yirminci yüzyılın kamı. Bir ozan gibi yetkinleşti, bir kam gibi pişti ve kaşla göz arasında gelip geçti bu dünyadan. Bir ayrılık, bir yoksulluk, bir de ölüm vardı. Sanki hayatının gerçekliği sadece bunlardı.(s.91-92)

Mehmet Eryiğit'in "bir ömrü birlikte yaşadığı" başka bir kimseden söz edilmiyor romanda. T.Günay'ın genç yaşta bu dünyadan göçmesi hocanın hayatındaki en derin izlerden biridir. Bunun romana yansımış şekliyle karşılaşıyoruz yukarıdaki paragrafta.

Eserin asıl iki kahramanı Oğuz ve Gülnar'dır. Yazar, Oğuz'u uçakta M.Eryiğit'in yanına oturtur. Yanına oturttuğu belki de kendi gençliği, kendi şahsında bütün bir Türkçü gençliktir. Edepli, mahcup, konuşmayı pek sevmeyen bir gençtir Oğuz. Erzurum'da tezini savunurken, Amerika'da keşif yaparken, destanlar üzerinde düşünürken, Ergenekon'u ararken hocanın hayat güzergâhlarının üzerinden geçer hep. Askerliğini Irak'ta Türkmenlerin içinde yapar. Edebî eser vasıtasıyla Irak'a gönderilen bir genç yıllar öncesinden günümüzü görmüş gibidir. Esere adını veren Gülnar ise gerçekleri arayan yeşil gözlü, beyaz tenli genç kızımızdır. Romanın başlarında "kötü adam" Karlıgaşev'in elemanlarından biridir Gülnar. Devamlı "bildiklerini" sorgular. Bu sorguyu yapabilmesi için farklı düşünceden insanlarla tanışması gerekmektedir. Kendinize uzak gördüğünüz bir kimse, bir düşünce, bir dünya onunla yakından tanışma imkânları ortaya çıkınca, hiç de düşündüğünüz gibi olmayabilir. Gülnar'ın şahsında bunu anlarız romanda.

Yazarın, daha eserin ilk satırlarında Mehmet Eryiğit'in yanına oturttuğu Oğuz; hocanın ülküsünü, fikrini, düşlerini, gençliğini temsil eden asıl "yarım roman kahramanı"dır. Bu kahramanın diğer yarısı Gülnar'dır:

-Seni ne kadar özlediğimi bilemezsin Gülnar, dedi.

-Ben de seni çok özledim Oğuz, yıllarca bu anı bekledim.

-Biz birbirimize yazıldık Gülnar; binlerce yıl önce birbirimize yazıldık.

-Sen ve ben, tabiatın bir bedeni gibiyiz Oğuz; hiç ayrılmadık ki biz...

-Evet, hiç ayrılmadık sevgilim ve hiç ayrılmayacağız.

Oğuz yatağa girip sevgilisine sarılmıştı. Gülnar:

-Hayır Oğuz, dedi ve ışığı yaktı. Elinde bir Özbek hançeri vardı. Hançeri yere çaldı, kertti ve konuştu.

-Yer gibi kertileyim, toprak gibi savrulayım, hançerime doğranayım, kılıcıma sançılayım, oğlum doğmasın, doğar ise on güne varmasın Ergenekon ’u görmeden bu gerdeğe girer isem, dedi.” (s.139)

Burada Ergenekon’u görmeden gerdeğe girmeyen, iki roman kahramanı şahsında, bir milletin iki boyudur. Oğuz adı üstünde “Oğuz”dur. Gülner ise “Kıpçak”. İki boy binlerce yıl önce birbirine yazılmış, hiç ayrılmamış ve ayrılmayacaktır.

Hocanın temel inançlarından biridir burada iki kahramanın dile getirdikleri. Oğuz ve Kıpçak aslında hiçbir zaman bütünüyle birbirinden ayrılmamışlardır. Romanın diğer bölümlerinde de bu inancın tezahürleriyle sık sık karşılaşırız:

-Aslında bin yıl içinde zaman zaman zaman zaman temaslarımız oldu, diyordu. Bizim Sırderya boylarından ayrılışımız aşağı yukarı bin yıllarına rastlar. Fakat ilk 250 yılda alâkalarımızın tamamen koptuğunu söyleyemeyiz. Hatta sonra da kültür ve ilim alış verişlerimiz devam etmiştir. Nevayi ’nin birçok yazmasının İstanbul kütüphanelerinde oluşu bunun somut kanıtıdır.” (s.36)

Romanda Kıpçak’ı temsil eden Gülner Barlaslardan’dır. “Makalede Barlas diye bilinen kabilelerin Özbekistan’da yaşadığı yerler sayılıyor ve onların Emir Timur zamanından kaldığı yazılıyordu. Emir Timur’un babası da Barlas boyunun beyi imiş. Barlaslar kendilerine Türk diyorlarmış. Bunu Gülner da biliyordu, fakat nedense bu bilgisini bugüne kadar şuur üstüne çıkarmayı reddetmişti.(s.52)

Özbeklerin içinde Kıpçak, Oğuz ayrılamayacağı gibi, Anadolu’da da birçok yerde Kıpçaklar bulunur. Bu romanda Oğuz’un ağzından dile getirilir:

-Bence Oğuzların Anadolu’daki varlığı ilmî bakımdan ispata muhtaç olmayan bir hakikattir. Beni asıl ilgilendiren, Anadolu’da Oğuzlar dışındaki Türklerin varlığıdır. Hocahanım’ı tanıdınız, Prof.Ayşe Kılıç’ı. Onun Bartın üzerine diyalektolojik bir araştırması var. Bartın

Karadeniz'in Batı kıyılarında bir kasaba. Prof.Kılıç'ın araştırmalarına göre Bartın ağzında Kıpçak özellikleri var. Tarihî kayıtlarla da o bölgeye Kıpçak Türklerinin geldiğini ortaya koyuyor hocamız. Bana sorarsanız Erzurum, Kars, Artvin, Rize illerimizde de Kıpçak etkileri var. Prof.Togan Azerbaycan etnografisine dair bir makalesinde Kuzey ve Güney Azerbaycan'daki Kıpçak unsurlarını da ortaya koymuştu.”(s.28)

Romanda, hocanın dilci gözüyle Oğuz Kıpçak birliğini ispatladığı bölümlere de sıkça rastlarız:

-Aslında Türk kimliğimizi unutan biz değiliz Gülnar. Birileri bilerek ve isteyerek soyadımızı bize unutturdu. İlk defa Nevayi'nin Muhakeme'sini okuduğum zaman dikkatimi çekmişti. Dilimizin Farsçadan üstün olduğunu söylüyordu Nevayi babamız. Ama dilimizin adından Türk dili diye bahsediyordu. Biz şimdi Eski Özbekçe diyoruz. Bu bana biraz tuhaf gelmişti.

Haklısınız Enver Bey, Nevayi dilimizden Türk dili, bazen de Türkî diye bahsediyor. Mecâlis'te de öyle. Fakat bu o zamanın gerçeği. Biz artık Özbekçe ve dilimiz de Özbekçe.

-Ne zamandan beri? -diye sordu Enver Murat.

-Evet, ne zamandan beri? -dedi Gülnar.

Bu sorunun cevabını bilmiyorlardı. Daha doğrusu hiç araştırmamışlardı. Okudukları kitaplarda da bu soruya cevap verecek satırlara rastlamamışlardı.(s.53-54)

Burada konu edilen dil, Nevayî zamanına aittir. Romanda daha yakın zamanlarda yapılmış çalışmalara da atıf yapılır.

Radloff eserine “Opıt Slovarya Tyurkiskih Nareçi” adını vermiştir. Bu adlandırma, Gülnar'ın kendini sorgularken kullandığı araçlardan biridir. Yüzyıl önce “Türk lehçeleri” kullanılırken bugün neden “Türk dilleri” tabiri kullanılmaktadır?

Eserde Murat Mehdiyev'in ağzından Gülnar ve Oğuz'un Türk dünyasını birleştiren semboller olduğu açıkça vurgulanır:

“...Özbekistan'dan gelen narin kızımızla, Türkiye'nin şarkından, Aşık Kerem'in Erzurum'undan gelen cavan delikanlımız, Türk dünyasının

iki ucunu bu meşede (ormanda) birleştirdiler. Biz bu defa içkilerimizi hem onların şerefine, hem de onların sembolleştirdiği Türk dünyasının birleşmesinin şerefine içeceğiz.(s.87)

Romanda Ergenekon, mutluluğu, kavuşmayı, birliği temsil eder. Bu birlik ancak *düşlerle* anlatılabilecek güzelliktedir. Fakat bu birliğe ulaşma nasıl mümkün olacaktır:

-Suyun aktığı yöne gidersek belki yeryüzüne çıkabiliriz, dedi Oğuz.

Gülner:

-Hayır, dedi; suyun geldiği yöne gitmeliyiz. Aradığımızı ancak orada bulabiliriz.

-Ama sevgilim, ıslandık ve sen çok üşüyorsun. Bir an önce kurtulmalıyız buradan.

-Ergenekon'a çok yaklaştığımızı hissediyorum Oğuz, lütfen beni dinle. (s.142)

Suyun aktığı yön, çağın siyasal akımlarına kendini salmak ve nereye ulaşacağını şansa bırakmaktır. Suyun geldiği yön ise tarihtir. Gülner ıslansa da (yoksul düşse de), çok üşüse de (zor durumda olsa da) Ergenekon'a yaklaşmıştır. Ergenekon'a ulaşmanın yolu suyun geldiği yeri, tarihteki birliği bulmak, anlamaktan geçer. Ancak, Oğuz'un ve Gülner'in Ergenekon'u, suyun çıktığı noktayı bulmasıyla, mutluluğa kavuşacaklardır. Gülner'in kırk derece ateşler içinde yatması, “*ışığı*” bulmalarına engel değildir. Gülner'in hayata dönmesi için Oğuz'un “*yaşamayı*” gerekir.

Türklerin rengi “gök”ten aldıkları mavidir. Ancak romanda yeşilin maviye galebe çaldığını görüyoruz. Gerçi “gövmek” kelimesinde olduğu gibi maviyle yeşil birbirine girmiştir ama romanda bu yeşillik başka renklerle karıştırılmayacak kadar belirgindir. Bu yeşilin temsilcisi de Gülner'in gözleridir. Oğuz'un ilk tutulduğu yerdir Gülner'in yeşil gözleri. “*...Belli belirsiz bir düşünce zihnine dokunup geçti. Bu düşünceler uğruna mı, yeşil gözler uğruna mı? Bu davetsiz soru çabucak kaybedildi ve zihnine hiç uğramamış gibi oldu..(s.23)*

“Gülner'in yeşil gözlerinin büyüleyici olduğunu kaç defa içinden geçirdin, söylesene Oğuz; söylesene küçük sahtekâr...(s.79)

“...Alacakaranlık Oğuz’u her zaman büyülemişti ama bu seferki başkaydı. Bu defaki bir nagil (masal) gecesiydi. Ancak binbir gece masallarında yaşanacak bir gece. Belki de birazdan uçan halı gelecek ve ikisini de alıp çok uzaklara götürecekti. Uçmayı ne kadar çok özlemişti Oğuz, kuşlar gibi süzülerek uçmayı. Mavi denizlerin ve yeşil ormanların engininde. Ama o şimdi bir başka yeşildeydi ve bu yeşil çok derindi. Oğuz yüreğinde bir kıpırtı duydu; yeşilde kaybolmak istiyordu. Farkına varmadan ayaklarını müziğe uydurdu ve Gülnar’a yaklaştı... Çok uyumlu bir ikili oluşturmuşlar ve müzikle birlikte hızlanmışlardı...(s.87)

Oğuz’da hocanın gençliğini ve ülküsünü bulabiliyorsak, Gülnar’da da Güneş Eryiğit’ten izlerin ve hocanın duygu dünyasından yansımaların olması gerekmez mi? “Yeşil gözlere” tutkunluğu bir de bu yönüyle okumak gerek diye düşünüyorum.

Hocanın 12 Eylülle ilgili görüşleri de romanda yer alır:

-Nasıl olur? diyordu; devlet fizikî saldırıya uğramışsa ve buna karşı devlet güçleri acze düşürülmüşse, devleti korumak vatandaşın vazifesi olmaz mı? Nitekim İstiklâl Savaşında böyle olmadı mı?

Şöyle önermeler kuruyordu zihninde:

“Devlet güçleri acze düşmüşse her Türk düşmana karşı koymalıdır.

Yılmaz, bir Türktür.

O hâlde Yılmaz da düşmana karşı koymalıdır.”

Fakat Yılmaz’ı düşmana karşı koyduğu için hapse atıyor ve yargılıyorlardı. Mehmet, o hâlde diyordu ya “büyük önerme” yanlıştır, ya da “sonuç”.(s.95-96)

Romanın arka kapağında “Türkçe konusunda duyarlılığını bildiğimiz Ahmet Bican, bu romanda, eski Türk destanları ve Dede Korkut’tan esinlenen, akıcı temiz bir üslûp kullanmıştır. Türkistan Türk Cumhuriyetlerinin bugünkü bazı sıkıntıları ile destanlar arasında gidip gelen bu romanı zevkle okuyacağınızı umuyoruz.” cümleleriyle karşılaşıyoruz.

Hocanın düşünce dünyasındaki en önemli yeri, şüphesiz Türk destanları almaktadır. Destanlar dilin edebîleşmesi, bu edebîliğin tarih

içinde gelişerek bengülüğe ulaşmasıdır. Romanda sorgulanan sadece Türk destanları da değildir. Mezopotamya’dan Ergenekon’a, Sümer’den Oğuz Kağan’a, Atakam’dan Işık Kız’a (Gülner’a) uzanan çizgide roman boyunca destanlarla iç içeyiz. Dedem Korkut’un dilinden izler romanın hemen her bölümünde karşımıza çıkıyor. Bazen bilim adamları Oğuz Kağan destanını tartışıyor, bazen Gülner kendini destansı bir dünyanın, düşünle gerçek arasındaki bir dünyanın içinde buluyor.

“Beyaz dağlara tutunmuştu. Alabildiğine hür ve yüce. Doruklar gökyüzüyle öpüşmeliydi. Doruklarda mavi gözlü, ince adam gökyüzüne kaldırmalıydı ellerini, zaferini kutlamalıydı. Beyaz bir kısrak gibiydi dağlar v e o, azgın atların vakur binicisi. Mavi gökte bir çizgiydi. Doruğa diktiği ay yıldızın gölgesinde mavi bakışlı, sarışın çizgi...

Dört Duvar arasında kim yaşayabilir? Miskin ve sefil ruhlar. Duvarları ak mermerden nice saraylar yapsanız yüce ruhları orada tutamazsınız. Gökyüzü çadır, güneş mızrak olmalıdır. Beyaz dağlar gökyüzünü yırtan doruklar. O, sarayların çocuğu değildi, doruklarda kanat çırpan mavi bakışlı kartaldı.

Oğuz Kağan’ın kırk yiğidinden biri olmalıydı. Belki de Kıpçak olanı. İnce beli, kemikli çenesi vardı. Güldükçe güldürdükçe ince dişleri parılıyordu. İşte o zaman elmacık kemikleri daha da çıkıklaşıyordu. Dağ adamın hatları başka türlü olamazdı. Ama ille de mavisisi... Gözlerinin mavisisi engin göğün altında ısl ısl ıydı.” (s. 149-150)

Mecit Düzel’in ölümü üzerine kaleme alınan yazıdan bir bölüm yukarıdaki paragraf. Gerçek kahramanların vasıflarını yansıtıyor. “Miskinliği” reddediyor. “Yüce ruhlar” a gökyüzü çadırıdır, güneşe mızrak. Hocanın Türk destanlarından kaynaklanan coşkunluğunu yansıtıyor bu satırlar.

Hocanın gerçek dünyası ile Gülner romanı arasındaki bağlantı buraya aldığımız paragraflarla sınırlı değil elbet, hatta Gülner romanıyla da sınırlı değil. Ama “Gülner” epeyce ipucu taşıyor hocanın hayatı ve ülküsü hakkında.